

КЪЫРАЛ ЖУМУШЛА

Казбек Коков Бахсан районда ишлене эм жангыртыла тургъан объектледе халгъа къарагъанды

КЪМР-ни Башчысы Казбек Коков Бахсан районда болгъанды, анда миллет эмда федерал проектлеге кере ишлене эмда жангыртыла тургъан объектледе ишни баргъанына къарагъанды.

Куба элде Казбек Коков 500 жери боллукъ школну къурулушу не халда болгъанын керегинди. 311 миллион сом къоратыргъа белгиленген объект «Билим берю» миллет проектни «Шендогю заманни школу» федерал проектине кере ишленеди. Ол эки къатлы боллукъду, 9,8 минг квадрат метр жерни алгъады, анга окъуу классла, китапхана, гитче эм уллу спорт залла, 300 жери бла активный зал, ашхана, медицина блок, административ-минок отоула да кирликдиле.

Къурулушу барыууну юсюнден айтханда, бусагъатда къабыргъалары къалана турадыла, жер тебиге чыдамлы болурча мадарла этиледиле. Объектде битеу ишлени быйыл декабрде бошаргъа белгиленеди.

Республиканы Башчысы окъуу юнио тийресинде спорт майданла, сабийле хайырла-

нырча жерле къуралсала иги боллукъуна эс бургъанды. Казбек Коков элде амбулаторияны къурулушу къалай баргъанына да къарагъанды. 513 квадрат метрни тутхан эмда багъасы 42 миллион сом чакълы боллукъ объект быйыл февральда ишлени башланганды. Аны мурдорун салып тебирегендиле. Проектге кере, ол бир къатлы

боллукъду, эки сменнге да 90 адамны жумушун жалчытыр-гъа керекди. Анда терапевтни, педиатрни, башха специалистлени да кабинетлери, процедурала бардырылуучу оту, палатала, болушлукъу жерле да орнатылгъадыла. Амбулатория Россияни Президентни Владимир Путинни буйрукълары толтурур муратда биринчи медицина болушлукъ берюну

игилендируну программасына кере ишленеди эмда 2023 жылны декабринде хайырланыр-гъа берилликди. Республиканы оюучусу медицина учреждениада ишленгенде эмда эллиле бла да сөлешгенди, аланы телеклерине да тынгылагъанды. Андан сора муниципалитетни башчыларына эллилени жарысхан жумушланы тын-

дырыр-гъа буюргъанды.

Ишчи жолучулугу кезиунде Казбек Коков эл минок предприятияны ишчилери бла да тобешгенди. Ала урлукъ салыу къалай баргъаныны юсюнден айтхандыла. Бахсан районда нартохно 20 минг гектардан аслам жерге, чеплеуно да 3,8 минг гектар-гъа салыу къалай белгиленеди. Сабан ишле болжалдан артка къалмай барадыла, семирт-гичле, урлукъла да жетишир-чадыла. Саулай республикада уа чеплеуно бек аздан 14 минг гектарда, нартохно да 148 минг гектар чакълы бирде ёсдорюр план барды.

Регионуно оюучусу дагъыда бир неча элли тийерлеринде юч жолда жангыртыу ишле къалай баргъанларына да къарагъанды. Куба-Малка автомобиль жолда (6,7 километрде) ремонт ишле былтыр декабрде башлангандыла. Аны 3,6 километринде эски асфальт кетерилгенди эмда жангысыны бир къатысы салынганды. Жангыртыу ишле мында белгиленген болжалдан бир жыл алгъа бошалгъадыла. Куба-Псыхурей-Крем-

Константиновка автомобиль жолну 4,4 километринде жангыртыу ишлени да болжалдан алгъа бошаргъа белгиленеди. Мында ремонт ишле былтыр декабрни ахырында башлангандыла эмда быйыл майда бошалгъадыла. Анда жангы асфальтны мурдору жарашдырыла турады, жаяу жолчукъла ишленирикдиле, бордюрла салыныр-гъадыла. Машинала жюриоген кепорно да таппандырыр-гъа белгиленеди. Псыхурей элде жолда къоркъуусулукъну кючлендирир ючюн автобуслар тохтарча сегиз комплекс, жолдан ётерча төрт ыз, 5 километрден аслам жерде чырактары бла чыпынла, жол белгиле да тохтандырылгъадыла.

КЪМР-ни Башчысыны бла Правительствоуну пресс-службасы.

Жолугуу

Махтаулу жолланы эсге сала

Шабат кюн Нальчикни темир жол вокзалына «Хорлам» ретро-поезд келип тохтагъанды. Анга тюберге КЪМР-ни культура министри, ведомстволаны, жамауат организацияланы келечилери, Урунууну ветеранлары, школ-чула, студентле, нальчикчиле да кен санда келгендиле.

Майданда алгъадан окъуна уруш жылланы жырлары эшитилгендиле. Шахар администрацияны культура бёлюмоню оркестри да тюрко-тюрко жарык макамла сокъгъанды. Ветеранлагъа деп шинтикле да алгъадан хазырлангандыла. Келе-келгени алада жерлерин табады, къалгъанла уа къолларында урушда жоюлгъан апапарыны, атапарыны, жуукъларыны суратларын кеторюп соеледиле.

Сагъат онбир бола, поезд уллу таууш да этип, станциягъа жетеди. Алайгъа келгенде анга ёрге къобул, къолларында гюллери, Ата журт урушуну белгилери бла байракъчыкъсланы кеторюп, жарык тобейдиле. Ол тохтагъанлай а, аны вагонларындан солдат кийимлери бла жашла, къызла да чыгъадыла.

Къонакъсланы Уллу Ата журт урушуну, Урунууну да ветеранларыны Нальчик шахар жамауат советини председатели Абдулаланы Мустафа алгъышлагъанды. «Ветеранларыбыз арабыздан кете барадыла эмда бизге демгенгли къыралыбызны къоядыла. Сиз а, жаш адамла ала башлагъан ишни андан ары бардырыр-гъа керексиз», - дегенди.

Ызы бла КЪМР-ни культура министри Мухадин Кумахов сөлешгенди. «Къыралыбызны махтаулу жылларын, тарых кезуилерин, Уллу Хорламча, байрамларын жаш адамланы къатышулары бла эсге салыуу магъанасы бек уллуду. Аны ючюн бу акцияны къурагъанлагъа уллу ыспас этеме. Бу паровозда узакъ къазауат жыллада миллионла бла адамла юйлерине, юйюрлерине къайтыр-гъа керек эдиле. Болсада ала жашауларын бизни бюгонгону мамыр, тынчыкълы юнобюз ючюн бергендиле. Быйлайда сабийлени, жаш адамланы да бютон кеп болгъанлары бек игиди. Нек дегенде тамбла Хорламын байрагъын бийикге кеторюп элтирикле аладыла», - дегенди ол.

Ахыры 2-чи бетдеди.

Жазылуу - 2022

Почтагъа барыргъа унутмагъыз

Сыйлы жамауат! 2022 жылны экинчи жарымына жазылуу кампания башланганды. Сиз «ЗАМАН» газетте почтаны битеу бёлюмлеринде жазылыр-гъа боллукъсуз. Ана тилибизде чыккъан жангыз газетибизни хурметин кеторюсюз деп бек ышанбас. Алты айгъа жазылууну багъасы 741 сом бла 6 капекиди.

Изданиягъа интернетде бу адресни <https://podpiska.pochta.ru/press/> ачып, жазылыр-гъа онг барды.

Бизни индексибиз - П5893

Приёмгъа алыу

Хар соругъа эс бурулдукъду, тийишли мадарла тындырылгъадыла

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы Казбек Коков граждандыны приёмун бардыргъанды. Республикада жашагъанла регионну таматасындан тюрко-тюрко соруулада себеплик излегендиле, ол санда къыйын ауруулары болгъан адамлагъа энчиленген медицина аралада бийик технологияны багъууну берюнде къошакъ болушлукъну кереклиги бла байламлыла да.

Бир-бир соруула тийрени таппандырыр-гъа эм жол къурулуша жоралангандыла. Алай бла Нарткъала шахарда Пролетарское орамда жашагъанла кеслери тургъан орамны ремонт этирилген тилгендиле. Республиканы Башчысы КЪМР-ни Минтрансына муниципалитетни администрациясы бла бирге ол тийреге чыгъууну, обработкагъа терк халда эс буруп, сорууну тамамларча, тийишли проект документацияны хазырларгъа буюргъанды.

Онгауруу

Звёздныйге — тынгылы ясли

Кеп болмай Чегем району Звёздный элинде эки жыйырма сабийге ясли ишленгенди. Аны юсюнден бизге муниципалитетни администрациясыны пресс-службасындан билдиргендиле.

Школгъа дери билим берген жангы учреждениада сабийлеге тап болурча эм къоркъуусулукъ сакъланырча да мадар этилгенди. Ол санда жарык, эркин отоула, медицина эм методика кабинетле, спорт зал да бардыла.

Аны бла бирге арбазы да омаккъ жарашдырылгъанды. Къоркъуусулукъ жанына да аслам эс бурулгъанды, хар жерде камерала салынгандыла эм от тюшенин билдиричча амал да ишлейди. Эсге сала айтсакъ, арт эки жылда Чегем районда школгъа дери билим берген учреждениялада 500 гитче жер къуралгъанды. Аны себепли бюгонгочке кезуилерин сакълагъанланы тизмесин азайтыр-гъа онг табылганды.

КУРДАНЛАНЫ Сулейман.

МИТИНГ

«Биз мамырлыкъ жанлыбыз!»

Къабарты-Малкъар Республика «Нацизм болмагъан мамырлыкъ жанлыбыз» деген ат бла бардырылгъан битеуроссей автопробегге къатышханды. Аны бла байламлы тонене Нальчикде 400-жыллыкъ атлы майданда митинг болгъанды. Алайгъа профсоюз эм жамауат организацияланы, ветеран биригиуени

цизм болмагъан мамырлыкъ ючюн!» деген жазулары бла плакатла бар эдиле. Алай бла ала къырал Президентни Владимир Путинни оюуну дурус керегелерин билдиргендиле. Митингте РФ-ни Къырал Думасыны депутаты Геккиланы Заур, Нальчик шахарны администрациясыны башчысы Таймураз Ахохов,

келечилери, волонтерла эмда шахарчыла да кеп санда келгендиле. Кеплени къолларында байракъла, «Мамырлыкъ! Уруну! Май!», «На-

КЪМР-де миллетлини ишлери эмда жамауат проектле жаны бла министр Анзор Курашинов, КЪМР-ни Парламентини, Наль-

чикни жер-жерли самоуправление советини депутатлары да келгендиле.

26 апрельде Къабарты-Малкъардан беш экипаж Пятигорск шахаргъа атланырыкъдыла. Андан а, СКФО-ну республикаларын жокълап, Москвагъа барлыкъдыла. Эки ийыкъны ичинде колонна кеп мингиле километрни ётерикди. 1 майгъа автопробегге къатышхана Москвада Кызыл майданда тоберикдиле. 9 майны уа Волгоградда Мамаев атлы обада ётдорюкюле.

— Бу акцияны мураты — РФ-ни

Президентини оюуна ыразылыгъыбызны билдириуду эмда бусагъатда Украинада энци аскер операцияны бардыргъан жашларыбызга билдик этиуду. Биз тюзлюк жанлыбыз, алай эсе уа, кюч да бизни жаныбыздады, — деп чертгенди Нальчик шахар округну жер-жерли самоуправлениасыны советини депутаты, «Нальчикни жаш телюсюно ассоциациясы» жамауат организацияны правленини председатели Екатерина Суркова.

ХОЛАЛАНЫ Марзият.

ВИДЕОКОНФЕРЕНЦИЯ

Беларусь Республика бла экономика байламлыкъла кючленедиле

Кеп болмай Россей Федерацияны бла Беларусь Республиканы келечилери видеоконференция халда баргъан тюбешюде экономика байламлыкъланы амалларын сюзгендиле. Анга эки къыралны экономиканы айнаыту министрлерини орунбасарлары Дмитрий Вольвач бла Алеся Абраменко, субъектледе ведомстволаны келечилери, ол санда КЪМР-ни экономиканы айнаыту министри Рахыланы Борис, маркетинг эм тыш байламлыкъла къуруу департаментни таматасы Севиль Богацкая да къатышхандыла. Аны юсюнден бизге ведомствону пресс-службасындан билдиргендиле.

Тюбешюне кезиунде къыралланы арасында экономика байламлыкъны кючлеу, ол санда сатуу-алынуу айнаытуу бла байламлы соруулагъа тынгылы къаралгъанды. Аны бла байламлы энци предприятиялагъа бла товарлагъа да аслам эс бурулгъанды. Дмитрий Вольвач бла Алеся Абраменко байламлыкъла эрттеден бирге жюриютюл-

генлерин эсгерте, санкцияланы кезиунде аланы бютон кючлендириу изленгеннин чертгендиле. Беларусь Республика Къабарты-Малкъарны экономика жаны бла эм кыйыматлы иш жюриютен неггерлеринден бирине саналады. Былтырны эсеплерине кере аны бла 5 607,54

минг долларгъа сатуу этилгенди. Ол бурунну жылдан 1,5 кереге кепду. Беларусь экспортну багъасы 1 154,45 минг долларгъа жетгенди, ол да сегиз процентге кепду.

Федерал таможня службаны эсеплерине кере былтыр Беларусь Республикагъа нартохден — 664, татлы ашарыкълардан — 58,1, татлы сууладан — 39,96, сырадан 19,65 тонна эмда башха продукциядан да 601,8 минг доллар багъасы сатылгъанды.

Эсге сала айтсакъ, бурунну жылда Къабарты-Малкъарны бла Беларусь Республиканы Правительствоолары 2022-2023 жыллада сатуу-алыу-экономика, илму-техника эм социал-культура жаны бла байламлыкъ жюриютюрге келишим этгендиле. Ол проектте бизни республикадан «Терекалмас», «Баксан-Автоапасты», «Жако», «Нальчик-Сладость», «Отбор», «Гибрид», «Агро-Инвест» эм башха биригиуде да тири къатышладыла.

МАГОМЕТЛАНЫ Сулейман.

«Депутат адамланы жарысуларына, излемлерине къайгырыуу бла жашаргъа керекди»

Ол игиликни, ариулукъну багъалай билгенледен эди

Хаджиланы Даниялны сурат коллекциясы эки мингден озгъада да, ол художниклени къалай ишленгенлерин сюзгенлей, жангы суратчылагъа, аланы къол ызларына сейир этгенлей тургъанды. Искусстволаны эм илмуланы Петровска академиясыны член-корреспонденти, бизни сыйлы тенгиз дуниясын алышханлы бу кюнледе жыл толгъанды.

Билимине кере сыйы

КъМР-ни 100-жыллыгына

Миллетибизни атын айтдырган уланла

Бу сиз кѳрген сурат 1966 жылны 30 июнунда алынган. Сол жанында Чабдарланы Ибрагимди, онг жанында уа – Аттолану Салых. Ала экиси да миллети атын иги бла айтдырган ахшы жашларыбыздыла.

Аттолану Салых Бызынгыда алгынны «Коммунизмге жол» колхозда кѳп жыллыны малчылыкта урунганды. Ол таматалык этген кѳйчү кѳш жыл сайын кѳйладан тѳлю алыуда бла жон кыркында миолкде, районда, саудай Къабарты-Малкъарда да алчылыкны кишиге ычындырмай турганды.

Ол заманда социалист эришү кючлю бара эди. Аны хайырындан республикада кѳйлану саны, аладан алынган жюнюн, этни да ѳлчөмлери ѳсюп баргандыла. Иги ишлеген кѳйчүла да кѳп эдиле. Ала тюрлю-тюрлю кырал саугыла алып тургандыла. Ол жаны бла айтканда, бызынгылы малчыла да бир жанында кѳалмагандыла.

Сѳз ючюн, кѳйчүчүлүкү айнанында, андан продукция алыну кѳбейтуде болдурган уллу жетишмилери ючюн СССР-ни Баш Советини Президиумуну 1966 жылда 22 мартдан Указы

бла Аттолану Салыхха Ленинни ординен эмда «Оракъ бла Салта» алтын майдалны беруу бла бирге Социалист Урунууну Жигити деген ат аталганды.

Салыхны ол уллу, сыйлы да кырал саугылары бла алгышларга аны кѳйын асанасы кырандышы Чабдарланы Баззаны жашы Ибрагим Грузия ССР-ден салып, машинасы бла Бызынгыга кѳлген эди. Ма бу сурат ол заманда алынганды.

Чабдар улу сынаучу лѳтчи болганды. Уллу Ата журт урушка кѳатышканды. Андан сора кѳп жыллыны ичинде Тбилисиде жашаганды. Анда самолѳтланы сынаганды. Аллай кезулеринде кѳйын болумлага да тѳше турганды. Аны кѳйыны, самолѳтланы сынауда этген батырлыгы белгиленмей кѳалмагандыла – анга «СССР-ни сыйлы сынаучу лѳтчиги» деген ат аталганды.

Ибрагим, Салых да бу дуннидан кеткенликке (жан-тени болсуна) атлары уа малкъар халкыны тарыхында алтын харфла бла жазылганлай кѳаллыкдыла.

ЮСЮПЛАНЫ Галина.

Себеплик

Айныуга ахшы кѳшүмчүлүк

Къабарты-Малкъарда сабанлагга суу салган системаны кѳрау проектте «Сбер» ахча бла себеплик этгенди. Республиканы Эл мюлк министрствосунда айтханларына кѳре, бу проектти «ПИК Европы» эл мюлк предприятие бардырады. Аны чеклеринде Чегем, Май эм Прохладна районда битеу да 1 454 гектарда этиллик ишлени багъасы 239 миллион сомду. Банк а сегиз жылны ичинде 152 миллион сом берликди.

«Республикада эл мюлк айныу барады. Аны ахча бла жалчытуу анга иги кѳшүмчүлүкү. Бу бѳлүмде проектлеге «Сбер» да кѳатышды. Сѳз ючюн, былтыр эл мюлк предприятялага биз 800 миллион сомга себеплик этгенбиз. Аны асмансы терек бахчачылык бла байламды», – дегенди

Сбербанкны Къабарты-Малкъарда бѳлюмоню башчысы Залина Бейтуганова.

Алай бла бу проектти чеклеринде гидротехника система кѳураллыкды. Аны хайырындан будайны тирлиги – 3 минг, нартохно уа – 5 минг тоннага кѳбейирдики. Сагынылган предприятяны башчысы Артур Аброков да былай айтканды: «Сбербанкны болушугуна хайырындан, сугъарылган сабанлада тирлики эки кѳреге кѳбейтирге кѳолдан келликди. Биюнкюкге биз суу салган машиналары керекли жерлерине элтип, жыйышдырып бошагандыбыз. Энди аланы кѳшүп, ишлетип башларга керекди».

УЛБАШЛАНЫ Мурат хазыраганды.

27 АПРЕЛЬ – РОСЕЙЛИ ПАРЛАМЕНТАРИЗМИ КЮНЮ

«Депутат арамланы жарсыуларына, излемлерине кѳайгырыуу бла жашарга керекди»

Росейли парламентаризми кюню кыралда жаш байрамдан бириди – ол тохташдырылган быйыл 10 жыл толады. Профессионал байрамны аллында уа КъМР-ни Парламентини Промышленность, транспорт, связь эм жол мюлк комитетини башчысы Байдаланы Махмудну жашы Салих бла регионлада законла чыгарыуучу органды маганаларыны, комитет тамамлаган жумушланы юслеринден ушакъ бардырганбыз.

– Салих Махмудович, биринчиден, сиз башчылык этген комитетни ишин юсюнден айтсакъ тюз боллукъду. Промышленность эмда жол транспорт жаны бла кѳаллай законланы белгилерге сюесиз?

– КъМР-ни Парламентини Промышленность, транспорт, связь эм жол мюлк жаны бла комитети Конституцияга, «КъМР-ни Парламентини юсюнден», «КъМР-ни Парламентини депутатыны юсюнден» законлага, Парламентини Болумуна, Парламентини комитеттерини юслеринден болумга эмда жаш сессияда толтурурга белгиленген жумушлагга тийишлиликте кѳурайды ишин.

Комитетни депутатлары законланы, праволу актланы хазырау, толтурууу власть органдан, кыралны субъекттеринде коллегаларындан, Кърал Думадан эмда Совет Федерациядан келген законодателъный башламчылыканы тинтиуу бла кѳрѳшедиле.

Быйылда юлголе келтирирге сюеме. 21 апрельде ахыр окулууда «Халкыны автомобиль, шахарда ток бла ишлеген эм темир жол транспорт бла жорютоуу излемлерин кѳраууну юсюнден» республика законну 3-чю статьясына тозетиле кийириуну юсюнден» закон кѳбыл кѳрѳлгенди. Анга тийишлиликте, жууаплы органды муниципалитетлени араларында жорюген маршрутланы тохташдырыууну, тюрлендириуну эмда ишлерине чекле салыну юслеринден, низамны жарашдырырга эркинликке берилгенди.

Парламентни президиумуну жыйылуунда, «правительстволу сагатны» чеклеринде, «КъМР-де жолда жорютоуу кѳрѳтүсүзүлүгүн жалчытууну мадарлары» деген соруу сюсюлюккю жууук заманда. Анга хазырлана турабыз.

– Шендогю болумлада промышленности айнытуу маганалыды. Ол жаны бла республикада кѳаллай мадарла толтуруладыла?

– Кертиди, биюнкюкге властыны битеу органды, халкы саудула да жамауат-политика келишиюлкюню, социал-экономика ышангылылыкны сакъларга борчулдула.

Бу кюнде уа КъМР-ни Башчысы Казбек Коков бизнесменле бла санкцияланы кезиунде аш-суу жаны бла кѳрѳтүсүзүлүккю жалчытууну амаллары сюезгенди. Предпритялмателъле халкыны излемлерин жалчытууда бирге ишлерге хазыр болганларын айткандыла, кѳрѳтүсүзүлүккю болумланы кѳтеру жаны бла башламчылыкла да этгенди.

Республикада экономика эм социал ышангылылыкны, келишиюлкюню жалчытуу мурат бла Правительстволу бегими бла оператив штаб кѳуралганды, анга башчылыкны вице-премьер министр этеди. Агрпромышленный комплекс, промышленность, сатыу-алуу, табиगत байлыкла эм цѳфралы айнытуу жаны бла оператив штаб предпритяланы финан-экономика болумлары осалга кѳтмѳз, логистика эм банк системаланы жанындан заранланы азайтыу мурат бла хар ыйыкдан да тинтиле бардырады. Биюнкюкге жарсыуу шартла ачык-ланмагандыла.

– Айрычууланы излемлерин, жарсыуларын кѳтеру баш борчладан бириди депутатланы. Сизге уа кѳаллай соруула бла кѳлүчюдѳле?

– «КъМР-ни Парламентини депутатыны юсюнден» законга эмда Парламентини Болумуна тийишлиликте, комитетни депутатлары айрычуула бла дайым да

тобѳшедиле, аладан келген письмоланы, тарыгыуланы тинтедиле. Тынгылы сюсюлгенден сора, керек болса, кырал власть органдыга неда жер-жерли самоуправлянияга эсгертиле бериледиле. Инсандан келген соруу кѳаллай тамаланганы тийишли болжалланы ичинде анга белгили этиледиле.

Адамланы тарыгыуларын, соруулары тамамлаууну депутатны маганалы борчларындан бирине санайма. Тобѳшюле Парламентни мекамьнда, дагыда «Единая Россия» партияны регион приѳмнѳйдиле бардырылуучула.

Тилеклени асламы битеу жамауатха да маганалы сорууладыла. Комитетни борчларыны энчиликтерин эсге алсакъ, тилекле жолланы бла вокзалланы болумлары, халкыны жорютоуу бла кѳрѳшген транспорту иши, Интернет бла чырмаусуз хайырлануу бла байламдыла. Хар тилек да энчи сюсюлде, башында айтханымча, жууаплы органдыга депутат эсгертиле бериледиле.

Дагыда комитетни депутатлары англытуу жумушла толтурадыла, кемчиликни тамамлаууну жолларын белгилейдиле.

– Окуучуларыбызны сизни бла кыска шагырей этсек тюз боллукъ болур. Парламентге айырылгыны кѳайда ишлегенсиз, депутат болуруга нек сюегенсиз?

– 2001 жылда Къабарты-Малкъар кырал университетни экономика бѳлюмон бошагандан сора, тюрлю-тюрлю кѳлүлүклада ишлегенме. 2013 жылдан 2019 жылга дери «Адамей» обществену коммерция жаны бла таматасы болганма. 2016 жылда уа Нальчикни жер-жерли самоуправляниясыны депутатына айырылганма.

Юч жылдан КъМР-ни Парламентини кѳраууну кѳшүлүгана. Быйыл онууну нек эттенме деп сорасыз. Сынауум болганы себепли, жамауатны жарсыуларын, излемлерин айрычууланы закон жакълаган эркинликтерин бийик дарагада сакълар мурат бла.

– Кѳалдай сунасыз, депутатха жашуу сынауу болган адам айырылгына керекди неда жангы технологиядан, онгдан хатарлы болган жаш адам сайланамы хайырлыкды?

– Айтханымча, депутатла тамамлаган жумушла кѳп тюрлюдѳле: культурадан башлап, билим берилге, экономикага, кѳрулушха, жашуу журт-коммунал мюлкге, экологияга, туризмге дери. Аланы ишлерин жалчытууну праволу актланы хазырлар ючюн а сынауунг, тийишли билиминг болуруга керекдиле. Ала бла бирге, мен акъыл этгенден, адамны жашуу сынауу артыкда маганалыды.

Айрычуула бла ишлегенде, тюз ѳлѳштерге, жарсыуларына кѳайгырырга, сорууларына тынгылы жууапла берилге,

аланы тамамлаууну мадарларын англытырга борлууса. Кертиди, халкыны излемлерин, жарсыуларын барысын да кѳсѳбиз толтуралмайбыз, алай адам болушлукъсуз кѳалмазга керекди. Жашуу сынауунг болмаса, инсанга тынгылап, анга билеклик этиллик тѳйѳлѳсе.

Аны ючюн айтама, депутатны эки ышаны болуруга керекди – профессионал билими эмда жашуу сынауу. Ала экиси да жылла бла келедиле.

Жашууларын законла чыгарыуу бла байламлы этерге сюеген жаш адамла уа депутатны болушлукъсундан башларга боллукъдула политикага жолуну. Мында парламентни ишини энчиликтерине юйренерге, аны мурдорундан кѳрѳрге онг барды. Бу билим а арта сайлаган жолда жетишмилли болуруга себеплик этерикди.

Къабарты-Малкъарда, башха субъектлени арасында биринчи болуп, Парламентде Жаш тѳлю палата кѳуралганын айтырга керекди. Алай бла Жаш тѳлю палата тири, билимми, хунерли жаш адамлага кырал эм политика ишге жол ачады.

– Регионлада законла чыгарыуучу органды кѳуралганылар нек маганалыды?

– Парламентаризм кырал власть органдыны системасында артыкда маганалы жерни тутуды, ол кыралны айныуун жалчытады, жамауатда демократиялы ниетлени жаады.

Ышангылы праволу база кѳрауу баш борчладан бириди. Ол регионну социальный сферасын, экономикаын ѳсдюрѳуге бурулады, инсанланы конституциялы эркинликтерин бла праволарын сакълайды. Республиканы депутатларыны хайырындан ышангылы законла кѳбыл кѳрѳлгендиле. Ала регионну айныууну мурдорудула: экономикада, билим берилге, саулукъ сакълауда, культурада, башха сферада маганалы проектлени жашауда бардырыууга себеплик этедиле.

Депутатла законланы иглендириу ишин дайым да толтурадыла. Сѳзсюз, регион парламент, муниципалитетдеде представительный органды жарашдырган праволу актла адамларыбызны жарсыуларын кѳтеруге, жашуу кѳлайлыкларын ѳсдюрѳуге бурулууда.

– Ишчи нѳгерлеригизге профессионал байрамгыиз бла байламлы не айтырга сюесиз?

– КъМР-ни Парламентини депутатларыны эмда кесими атымдан профессионал байрамгыиз бла алгышлайма. Алай бу жаланда парламентарийлени кѳраууну тѳйѳлѳду. Ол инсанлагга барысына да маганалыды. Законла чыгарыуучу органды жарашдырган праволу база халкыны жашууу бла кѳаты байламдыла, ала кыралны, регионну айныууну мурдорудула, кѳлѳр жашууубузу кѳурайдыла.

Барыбызга да кѳйын кезиуде уа законодателъле борчларын бийик дарагада толтуругандары, болушлукъ керек болганлагга заманда билеклик эттерлери бютонда маганалыды. Росейли парламентаризмин тѳрелерине таянып, барыбыз да бирге кѳадалып ишлесек, не кѳйын борчланы, жумушланы да толтурулгыбызга ишексизме.

Росейли парламентаризмин кюнде Къабарты-Малкъарны жамауатна саулукъ, мамырлыкъ, кѳолайлыкъ, тынчылыкъ тилеиме. Депутатлага уа республиканы, кыралыбызны саудай да айныууна бурулган законланы чыгарыуда жетишмиле тѳеяиме.

Ушакыны ТИКАЛАНЫ Фатима бардырганды.

Таппандырыуу

Чегем чучхурлагга улоу ыз кѳоркѳуусуз болурча

Кѳп болмай Чегем районну администрациясыны башчысы Юра Борсов «Экинчи Чегем – Булунгу» жолну жангырга кѳалай барганы бла шагърейленир муратда Тѳбен Чегемде бла Хушто-Суртда болганды. Аны юсюнден бизге муниципалитетни администрациясыны пресс-службасындан билдиргендиле.

Алгъаракълада, Чегем ауузунда республиканы Башчысы Казбек Коков болганында, турист-рекреация тийрелени айнытууну жангы мардаларына кѳлѳшген жол инфраструктураны кѳурарга кереклисин айтхан эди. Биюнкюкге жолчуча бордорланы, эски асфальтны кѳтерип, жерни мурдорун кючлѳп кѳрѳшедиле. Аны чеклеринде жол кенгертилликди, жауун суу кѳкырга арыкыла эм ыргыла да салынырыкыдыла. Дагыда беш кѳлѳрге тынгылы ремонт этилликди, жаяу жолчучула ишленирдикде эм Чегем чучхурлагга дери чыракълы чыпынла тартыллыкыдыла.

Ишле толусунай быйылны ахырына бошалырга керекдиле.

Аны бла бирге, чучхурланы тийресинде кафелени аллары, тюкенчикле да жоркы излемде кѳре тюрлендирилликди. Кѳоркѳуусулукъну мадарлары да этилликди.

Эсе сала айтсакъ, биюнкюкде Тѳбен Чегемни школуну да тынгылы ремонт этиле турады. Ишле бир тюрлю тѳйгылысыз, болжалдан кеч кѳалмай барадыла. Объект жангы окуу жылга битерге керекди.

Сынау

Эски кѳагытдан – тутхучлу орунла

КъМР-ни Производство, энергетика эмда сатыу-алуу министрствосундан билдиргенлерича, Герменчикде «ЭРПАК» комбинат биюнкюкде жетишмиле ишлеген предпритяладан бирине саналады. Ол эски картондан тюрлю-тюрлю орунла чыгарыды. Аны бу жаны бла сынамы уллуду эм ахшы производство онлары бардыла.

Комбинатда жангы бийик технологиялы оборудовани 45 минг квадрат метр жерни алады. Ол а бир айга 2 минг тонна картон эм 4 миллион квадрат метр гофрокартон чыгарырга онг береди. Цехледе 220-дан артык адам урунады.

Мында экологияга заран жетмезине аслам эс бурадыла. Сѳз ючюн, макулатураны айга 2300 тонна жарашдырылганы 60 мингден аслам терекни неда 150 гектарда ѳсген агачыны сакъларга себеплик этеди. Жылга 1800 тонна полиэтилен эм полипропилен жарашдырылганы да тѳгерек-башны кир-кипчикден сакълауда болушады.

Импортну алышындырыууну юсюнден айтханда, «ЭРПАК» тыш кѳыралдан келтирилген материалны бла химикатланы толусунай кѳсѳбизниликке алышырга хазырды. Аны бла байламлы бусагата тыш кѳыралны крахмалны орунуна «Кабардинский» крахмал завод биргиуну продукциясын алырга мадар этиледиле. Сынау халда аны хайырлангы да башлагандыла.

Экономика

Кѳыйматлы проектле, урунуу жерле

КъМР-ни Экономиканы айнытуу министрствосундан билдиргенлерине кѳре, регионну экономикаын айнытууга беш кѳыйматлы проект киреди. Аладан бири Тырныаузда комбинатны жангыртууду. Дагыда «Эльбрус» тау-лыжа курортта он объектке кѳурулуш башларга кѳлѳштин этилгенди. Аны бла бирге республикада ортакъга алынган 100 гектарда уллу теплица комплекси кѳурулуш барады. Дагыда бир проект индустриал-технология парк кѳрауу бла байламдыды. «Мэй» эм «Восточный» микро-районланы комплекс халда айнытуу мадарла да этилликдиле.

Эсгериле: Шимал-Кавказ федерал округну айнытуу бла байламлы экономика модельге 35 кѳыйматлы проект киреди. Саудай алып айтханда, аланы багъалары 1,7 триллион сомга жетеди.

Материалланы басмага КУРДАНЛАНЫ Сулейман хазыраганды.

Махтаулу жолланы эсге сала

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди.

Шимал Кавказны темир жолларыны башчысыны орунбасары Сергей Дмитриев «Хорлам» поезди регионну шахарларын жокълап башлаганы онбир жыл болганын эсгергенди. «Тарыхыбызда биз ѳтмеленирча, эсде тутарча кезиуде

кѳпдѳле, бу состав аланы бир заманда да унутмазча этиуге уллу юлош кѳошады», – деп, ол Уллу Ата журт урушуну кезиунде Кавказ ючюн сѳрмѳшлени юслеринден да талай шартны эсге салганды.

Концерт программа да бай эди: аскер жырла дагыда бир кѳре эшитилгендиле, орус эмда кавказ

халкыны тѳпсѳулери кѳргѳзѳлгендиле, назмула айтылгандыла. «Шагди» эмда «Эльбрус» юлгюлю сабий тѳпсѳе ансамбльлени жаш артистлерини анык ѳкюгенлерин, кѳызчыкыны даурубасха усталыкларыны кѳргенле барысы да аланы бек жаратхандыла.

Ахырында уа «Хорламны кюню» деген белгиле жыр айтылганды. Уллу Ата журт урушда Хорламны Байрагы ортага чыгарылганды, кѳонакыла, ветеранла да бирге суратха тѳшгендиле. Ырызлыгы болган а вагонланы ичине кирип, анда халны да кѳргенди. Солдат кийимле кийген кѳонакыла майданда олтурган абаданлагга гюлле бергендиле, полевой кухня уа ырызлыгы болганын солдат как бла сыйлаганды.

«Хорлам» поезди Шимал Кавказны темир жолларында бу акцияны онбиринчи кѳре бардырады. Быйыл ол, хар замандача, апрель айны ал кюнлеринде башлангып, бу айны ахырында бошаллыкдыды. Ары дери Махачкъалада, Грозныйде, Прохладныйде, Владикавказда да болганды. Мындан а Назрань, ызы бла Пятигорск, Минеральные

Воды эмда Черкесск шахарлагга барлыкдыды. Ол тохтаган станцияланы хар биринде музыкалы сахна оюнла, документли материалла да кѳргѳзѳлѳлѳдѳле.

«Хорлам» поезди Уллу Ата журт урушуну заманындан кѳалган составладан кѳуралганды, башлары, тѳгереклери жабылган товар

вагонла, аскер техниканы бир жерден башхасына элтир ючюн платформала, салон-вагон да бардыла. Ретро-поездини жорюгтен паровоз XX ѳмюрню 30-чү жылларында ишленгенди. Ол, вагонла да Шимал Кавказны темир жол техника музейиндендиле.

ХОЛАЛАНЫ Марзият.

МАДАНИЯТ

Россеини Президентини буйругуна тийишлиликте 2022 жыл кыралыбызны халкларыны маданият хазналарын саклауга жораланганды. Аны чегинде тамамланган ишле халк чыгармачылыккыны айнытуу, миллеттени энчиликтерин, маданият эм тарых эсертмелени кыоруууа бла байламдыды. Бу борч Элбрус районда кыалай толтурулганы юсюнден ушагыбызда Культура управленины башчысы Толгурланы Жаннет айтады.

«Ата журтубузну сюрерге, тарыхыбызга табынырғаа юйретебиз»

- Жаннет Мисирбиевна, мен англыгадан, культура дегенин кеп тюрлю магъанасы барды.

- Хау, кертиси бла да, бу англыгадан адет-төреле, социал низам, адамланы араларында байламлыккылары жоруктары да киределе. Ала барысы да, төлюден төлөгө өте, төрленеделе, айныдыла. Жамауатны эстетика, информация, коммуникация излемлери да ёсе барады. Инсан, кыайсы социал кыауумда болганына, билимине, усталыгына кыарамай, культурага тарылады. Кыралыбызда жашаган халклары анга улпу эс бурганлары уа, айхай да, ахшы шартды.

- Бюгонлюкде районда неча маданият учреждени барды?

- 26, тюрлю-тюрлю кружокла да 60-дан асламдыла, алагда битеу да 2760 адам жорюйдю, аланы араларында абаданла, сакат сабийле да бардыла. Маданият юйледе орналган кружокла барысы да хаксыз ишлейдиле. 5 жыр-тепсеу кыауумбузга «юлголю» эм «халк» деген атла берилгендиле.

- Ишигизде кыалай жангылыккыла болгандыла?

- Бусагъатда ал сатырга социал магъананы жумушла чыгъадыла. Шендю клубланы неча бардырыл-

ган ишлени санына угъай, туугъан жерге сейрни кызгъаган проектлеге, Ата журтха сиймекликке, тарыхыбызга, миллет төрелерибизге хурмет этерге юйретген башламчылыккагыа бютюн улпу магъана бериледе. Жамауатны тин жаны бла излемлерине да кыаралады, маданият учреждениланы специалистлери башха-башха жыл санда адамланы сейрлерин, излемлерин биледеле - ол ишбизни планын жарашдырырга болушады.

- Анга кере байрам эм юбилей кюнле ётдюрюледиле, халк эм миллет кыуанчла кыуаладыла. Сёз ючюн, былтыр эришууден, фестивалдан, кермючледен, концерттен 2360-сы бардырылганды. Быйыл а республиканы 100-жылгыгына аталган ишле асламыракдыла.

- Арт кезиуде маданият муниципал учреждениланы ырыскы-техника кыолайларын игилендириуге да эс бурла башланганды.

- 2021 жылда ол мурат бла «Кыабарты-Малкыарны культураны» деген программага кере Кыулийланы Кыайсыны атын жюрюткен маданият арабызга регион бюджетден 500 минг сом берилгенди. Ол ахчага мебель, компьютерле, микрофонла алыннгандыла. «Культура» миллет

проектни хайырындан кыыл кыобуз, музыка аппаратура кыоллу болганды.

Ара библиотека юлголю китапхана кыурау жаны бла конкурсдан ётгенди, аны ючюн анга 10 миллион сом грант халда берилгенди. Энди анга толу ремонт этилликди, шендююлю оборудование келтирилликди.

Тырынаузда Эсгерюню майданы да жангырылганды, Элбрус элде Минги тауну тийресинде барган сермешеле ёлген. Былымда Ата журтну кыоруулай жан берген аскерчилени эсертмелери да тап халга келтирилгендиле.

Быйыл «Гитче Ата журтму маданияты» федерал проектте кере районну краеведение музейини техника онгларын игилендирирге, Былымда Маданият юню керклерине кыарарга, Кенделене Ата журтну кыоруулай ёлген аскерчилени кыарындаш кыабарларында эсертмеге тынгылы ремонт этерге белгиленеди. Андан тышында, Маданият юй, Жеттеланы Мустафирни атын жюрюткен сабий музыка школ да жангырыллыккыдыла. Бедикде, Огъары Бахсанда, Элбрусда жангы культура юйле ишленирликди.

- Ишигизге чырмау эткен сылтаула уа бармыдыла?

- Эм улпу жарсыу профессионал билимлери болган специалистлени жетишмеленери. Бу халны тюзети ючюн, чыгармачылыккы бла керешген жаш адамланы профиллени усталык билим алырга республикада, Краснодарда бла Москвада билим беруу учрежденилагъа иебиз. Чыкыган проблемалага кыарамай, маданият учрежденила салынган борчланы жетишимли толтурганлары белгилерчады.

Ушакны Анатолий ТЕМИРОВ бардырылды.

Суратла: (башында) Толгурланы Жаннет; (тубюндю) мероприятины кезиуонде.

БАШЛАМЧЫЛЫК

Уллу Хорламгъа жораланып

Элбрус районну Отарланы Омар атлы краеведение музейини аскер махтаулыккы залында Уллу Ата журт урушда Хорламгъа аталып, «Знамя Победы» деген эстафета бардырылып башланганды.

Хорламны Байрагыны юлгюсюн жаш патриотлагъа кыуанчлы халда берууге Элбрус районну администрациясыны башчысыны орунбасары Арслан Улимбашев, аскер комиссар Мурат Хацукков, районда урушну ветеранларыны советини таматасы Кыудайланы Мажит, афган кызауатка кыатышханланы биригиуоню, билим беруу эм культура управлениланы келчилери, жаш төлю политика жаны бла специалистле, юнармиячыла кыатышхандыла.

Төреде бола келгенича, байраккы Кенделени Доттуланы Ахмат атлы орта школуна бергендиле. «Эсгерюню вахтасыны» кезиуонде ол бир мектепден башхасына ётдюрюлюкдю, аланы хар биринде сыйлы кыалаурда эм иги кыуучула сюелликдиле. Бу иш Тырынаузда Эсгерюню майданында Терс-Кыолну кыуучулары Хорламны белгисин волонтерлагъа бергенлери бла бошаллыккыды. Ала байраккы 9

майда байрам жолоучулукка элтирикдиле, арта уа ол арта - музейге - кыайтарылыккыды.

Бу акцияга кыатыша, жаш төлю тарыхда эм кыаны Уллу Ата журт урушда мамырлыккы ючюн жанларын берген

ата-бабаларыбызга жюрекден хурмет этгенлерин кёргозтеди.

Анатолий ТАЛАЕВ. Суратда: акцияны кезиуонде.

ЭСДЕ ТУТУУ

Ол игиликни, ариулуккыну багъалай билгенледен эди

Хаджиланы Даниялны сурат коллекциясы эки мингден озгъанда, ол художниклени кыалай ишлегенлерин сюзгенлей, жангы суратчылагъа, аланы кыол ызларына сейир этгенлей турганды. Искусстволаны эм илмуланы Петровская академиясыны член-корреспонденти, бизни сыйлы тенгбиз дуниясын алышханлы бу кюнледе жыл толганды.

Боладыла жерлерин бир инсан да алалмазлыккы, изленип турган, кетгенлерини ачыуу селеиймеген адамла. Даниял алаганды. Ариу, акылылы, факхмулу, башалагъа ушамаган инсан кыойган сурат байлыккы музей болур деп барыбыз да ышанабыз.

Искусствогъа берилиуу

Белгилисича, Хаджи улуну суратларына бир кере фатаринында, экинчи кере Культура юйде, быргыла атылып, суу төгюлген эди. Ол заманда «Элбрусские новости» район газетни баш редактору Газаланы Зухра: «Суратланы редакцияга келтир, уллу залда кермючле кыуарса,

Пятигорскда, Кисловодскда ол кыуарган кермючле кыуаручуланы эслеринде кыалгандыла.

Огъурлу байламлыккыла Не букъадур кереклиси барды, хар суратчыны да юном сайын солда гыржыны болмайды. Алай аны ючюн ала суратлау искусствону дуниясындан кетмейдиле.

Солдан оннга: жашы Хасан, Газаланы Зухра, кыарындашы Ануар.

Россейде белгиле этиуге, кергюзтоуге кыыйын салганды. Тырынаууз - сейирлик шахарды, анда суратчыла бек кендиле, барысы да Даниялгъа сый-хурмет этгендиле, келерини адамларына санагандыла. Россеини искусствоведлери да бу гитче шахарга терк-терк келе эдиле - Даниялгъа. Ма алай жаланда бир адам бу дунияны башха тюрлю этип кетгенди - халаллырак, ачыгырак. Даниялны төгеригинде кеп миллетлени адамлары бар эдиле. Аланы барысын да искусствогъа сиймеклик бирлешдиргенди.

«Быйыл Даниялны жашы Хасан апрельде Тырынауузда болаллыккы тюрлююлдю, алай, Аллах айтса, Даниялны жылгыгына сентябрьде жыйыллыккыбыз, редакцияда кермюч да кыуараллыккы, Москвадан, Санкт-Петербургда эм башха шахарладан тенгери да келликдиле, - дегенди Газаланы Зухра.

«Быйыл Даниялны жашы Хасан апрельде Тырынауузда болаллыккы тюрлююлдю, алай, Аллах айтса, Даниялны жылгыгына сентябрьде жыйыллыккыбыз, редакцияда кермюч да кыуараллыккы, Москвадан, Санкт-Петербургда эм башха шахарладан тенгери да келликдиле, - дегенди Газаланы Зухра.

Жашау тамалы Даниял Кызахстанда Чемаган элде туугъан эди. Юч кыарындаш бла юч эгеч бола эдиле. Битеу малкыар халккы бла бирге 1957 жылда ата-бабаларыны жерлерине кыайтадыла, Элбрус районда тохташадыла. Сегиз классны бошاپ, Тырынауузда вольфрам-молибден комбинатха токчуну сохтасы болуп киреди. Ингир школда он классны бошاپ, Ленинградда финанскономика институтда окуп башлайды.

Бир жол а Эрмитажны кыатында ётоп барганылай, току керекди деп жазылган кыагытты кередеди да, ишге тохташады. Эрми-тажда уа суратла, туристлеге искусствону юсюнден айтхан искусствоведле... Арта Даниял Этнографияны музейинде, Орус музейде да ишлегенди току болуп. Солуу кюнлеринде окуяна музейлерине ашыгъа эди - суратлагъа тансык болуп.

Институтну бошاپ, Тырынауузга кыайтса, анда уа Гуданаланы Борис, Анахаланы Матгерий, Масхут Каранашев, Виктор Соловьёв, Александр Поля-

БАЙСЫЛАНЫ Марзият. Суратланы ХАДЖИЛАНЫ Жамал алганды.

ЖЫЙЫЛЫ

Университетни сынамына халкыла аралы ассамблеяда - бийик багъа

Москва шахарда Билим берууну россей академиясында «Окыуучу шендюю дунияда: жетишмеле жолла» деген халкыла аралы ассамблея бардырылганды. Анда КМКУ-ну педагогика, психология эм физкультура-спорт билим беруу институтуну директору Ольга Михайленко селешгенди. Аны доклады сакат сабийле бла ишге жораланган эди.

Ольга Ивановна быйыл бизни университет кыуаралыны токсан жыл болганын, ол Россеини эм кючло жюз вузуна тизмесине киргенин чертгенди.

Бусагъатда КМКУ-да онжети минг студент, аспирант, ординатор окыууду. Россеини кыырк субектинден эм элли тыш кыуаралдан келедиле Нальчикке билим алырга. Ол бек келлендирерча шартды, аны бла бирге жууалпылыккыды.

- КМКУ-да 415 инвалид окыуудула, - дегенди ол. - Аланы хар бирине кыолубуздан келгенича болушабыз. Жаланда студентлеге угъай, аланы аталарына-аналарына да психологлары болушлуккылары керек болады. Бу жаны бла биз кесибиз программа кыуарганбыз. Тинти-улерибиз кергюзтегендиле: саусуз сабий туугъан юйде атала, анала, жюреклери асыры кыыйналгандан, бир зат да этериклери келмейди, тюрлюледиле. Аланы келерине келтирген, келлендирген кыыйн ишди, алай ол этилмесе, сакат сабий да, атасы-анасы да насыспыз болушкыдыла.

Бу жарсыну кыыйынлыгын ангылап, 2018 жылдан башлап Педагогика, психология эм физкультура-спорт билим беруу институтда жангы профил ачылганды, анда сакат сабийле бла ишлерге юйретедиле. Институтну студентлери 2017 жылдан башлап волонтерла

болуп Нальчикни школларында урунадыла: жетмиш адам сакат сабийлени кыатларында олтуруп, дерс баргъанда ангыламаган затлары ангылатадыла, устас берген ишлени этерге болушадыла. Алай болушлуккы болган сабий абы-зырамайды, келленеди, школгъа да сыйоп жорюйдю.

Волонтерлагъа деп семинарла, тренингле бардырыладыла. Битеу бу затла Кыабарты-Малкыарда алгын болмагандыла. Кеп ата-анала да саусуз сабийлерин школгъа элтпей, жамауатха кыошмай, юйде туптур тургандыла.

Белгилисича, битеудуния олимпиадалада Финляндиядан школчула биринчи жерлени аладыла, бу кыуаралны школ системасы бек кючлюдю, ала Совет Союзну юлгюсюн кыайырылангандыла. Алай арт жыллада Финляндияны керюмдюлери бир кесек энишге тошгендиле. Нек? Бу кыуарал битеу сакат сабийлени саулукудула бла бирге окытургъа аланы юсюнден ачык ушак бардырылганы келлендиреди, иги жанына төрленуле болушкыдыла, деп ышандырганды Ольга Михайленко.

халкыла кыошар ючюн битеу амалланы хайырланады. Бизде да арт жыллада болум төрленгенди. Ольга Михайленко айтханга кере, институтну «Мен болушлуккыма» деген проектине кере 31-чи федерал законнга тюрленуле кийирилгенди эм битеу Россейде сакат сабийлеге реабилитация арала ачылгандыла.

Ассамблеяда башланган школда иги окыугъан сабийле арта осал белгиле алып нек башлаганлары да сюзюлгенди. Билим беруу академияны президенти Ольга Васильева бу проблеманы тынгылы тинтирге, сора сабийлени окуууга сейрлерине селеиймес ючюн жолла излерге кереклисин чертгенди. Андан сора да, ол хар школда окыучуланы фахмуларын айнытыр ючюн хаксыз кружокла болсала, акылбалыккы болмаганла келерилерини орамлада угъай, эстеланы кыатларында турсала, терсине кетгенле, абынганла-ажашханла эс болушкыдыла, дегенди.

«Знание» биригиуно ишчиси Любовь Духанина: «Окыуучу дерсе жууап бералмаса, устас мычымай анга эки салады. Кружоклада уа белгиле жокдыла, экиледен кыоркыуу болмаганы сабийлеге фахмуларын ачыкларгъа болушады. Сора кружоклада жетишимлери болганла школ коллективде келерини жерлерин аладыла. Хар сабийге да сый-хурмет керекди. Биз аны да унутмаймыз», - дегенди.

«Сабий школда иги окыур ючюн, бек алгъа кючлю, кыуарулу, саулукулду болургъа керекди. Хар школда жылы аш-азык болмаса, алгъа атлам аталыккы тюрлююлдю, - дейди Билим беруу академияны президентини орунбасары Геннадий Онищенко.

Ассамблеяда сюзюлген соруула бек магъаналыдыла, Москвада аланы юсюнден ачык ушак бардырылганы келлендиреди, иги жанына төрленуле болушкыдыла, деп ышандырганды Ольга Михайленко.

БАЙСЫЛАНЫ Марзият.

